

TÁC ĐỘNG CỦA ĐẦU TƯ NƯỚC NGOÀI ĐỐI VỚI ĐỜI SỐNG TÔN GIÁO TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH ĐỒNG NAI HIỆN NAY

NGUYỄN QUỐC VŨ^(*)

Nằm trong vùng kinh tế trọng điểm phía Nam, Đồng Nai hiện là địa phương có nhiều khu công nghiệp khá hoàn chỉnh về kết cấu hạ tầng; có nhiều năng lực sản xuất công nghiệp với ngành nghề đa dạng. Với các lợi thế như vị trí địa lý thuận lợi, nhiều khu công nghiệp, môi trường và chính sách đầu tư cải thiện tốt, hoạt động xúc tiến đầu tư đang phát huy hiệu quả, nhiều nhà đầu tư, nhất là các nhà đầu tư nước ngoài ngày càng quan tâm đầu tư vào tỉnh Đồng Nai. Do đó, địa phương này đã và đang trở thành một trong những điểm thu hút đầu tư nước ngoài lớn nhất nước. Đến đầu năm 2012, tại 31 khu công nghiệp của tỉnh Đồng Nai đã có 36 quốc gia, vùng lãnh thổ hoạt động đầu tư, với tổng số 858 dự án, với tổng vốn đầu tư 14,428 tỉ USD (gồm: 707 dự án đang hoạt động, 22 dự án đang xây dựng, 63 dự án chưa triển khai và 66 dự án ngưng triển khai), chiếm 73% số dự án đầu tư và chiếm 91% tổng nguồn vốn đầu tư trên địa bàn tỉnh.

Là địa bàn tập trung nhiều khu công nghiệp, có nhiều dự án đầu tư nước ngoài, tỉnh Đồng Nai đã thu hút một lực

lượng đông đảo công nhân trong và ngoài tỉnh đến đây làm việc, sinh sống. Theo thống kê của Ban Quản lý các khu công nghiệp tỉnh Đồng Nai, hiện toàn tỉnh hiện có hơn 400.000 công nhân lao động tại các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài, chiếm trên 90% số công nhân lao động tại các khu công nghiệp. Trong đó, lao động ngoài tỉnh chiếm 60,4%, lao động nữ chiếm 61%.

Trong những năm qua, hoạt động đầu tư nước ngoài tại Đồng Nai liên tục phát triển cả về quy mô, số lượng và chất lượng từng dự án đã tác động mạnh mẽ, làm chuyển biến mọi mặt trong đời sống kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội địa phương, cả chiều hướng tích cực lẫn tiêu cực. Trong lĩnh vực tôn giáo, đầu tư nước ngoài cũng làm cho đời sống tôn giáo của chức sắc, tu sĩ, chức việc, tín đồ tôn giáo ở Đồng Nai có nhiều thay đổi to lớn, được thể hiện trên các mặt chủ yếu sau đây:

1. Đầu tư nước ngoài là một trong những tác nhân quan trọng tạo điều kiện thuận lợi cho các tôn giáo phát triển cả

*. Ban Tôn giáo tỉnh Đồng Nai.

về tổ chức, cơ sở thờ tự đến hàng ngũ chức sắc, tu sĩ và quần chúng tín đồ.

Trước hết, đối với đạo Tin Lành, trong nhiều năm gần đây, các doanh nghiệp, các nhà đầu tư nước ngoài ở Đồng Nai đã hỗ trợ và tạo điều kiện thuận lợi cho tôn giáo này phát triển nhanh và mạnh về tổ chức, hàng ngũ giáo sĩ, cơ sở vật chất, số lượng tín đồ.

Về tổ chức, thông qua các hoạt động đầu tư, cá nhân của các tổ chức đạo Tin Lành ở nước ngoài (chủ yếu là Hàn Quốc và Mỹ) cùng với một số cá nhân đạo Tin Lành ở Thành phố Hồ Chí Minh và các tỉnh lân cận đến Đồng Nai truyền giáo, hình thành nên các tổ chức, hệ phái đạo Tin Lành mới trên địa bàn. Theo thống kê của chính quyền địa phương, năm 1999, tỉnh Đồng Nai có 12 tổ chức, hệ phái đạo Tin Lành; năm 2006 tăng lên 26 tổ chức, hệ phái; đến năm 2011 là 30 tổ chức, hệ phái.

Về cơ sở vật chất, hầu hết việc xây dựng các cơ sở sinh hoạt tôn giáo của các tổ chức đạo Tin Lành đều được các doanh nghiệp của Mỹ, Hàn Quốc tài trợ một phần hoặc toàn bộ về kinh phí. Chỉ riêng Hội thánh Tin Lành Việt Nam (Miền Nam), từ năm 2005 đến năm 2011, các doanh nghiệp Hàn Quốc đã hỗ trợ trên 5 tỉ đồng để xây dựng lại 05 Hội Thánh cơ sở.

Về đào tạo giáo sĩ, thông qua việc tham quan, du lịch, các tổ chức đạo Tin Lành quốc tế đã hỗ trợ cho hàng chục chức sắc, chức việc của một số tổ chức, hệ phái đạo Tin Lành ở Đồng Nai đi đào tạo, bồi dưỡng thần học ở Mỹ, Hàn Quốc, Campuchia... Một số ông chủ người Hàn Quốc đã tổ chức truyền đạo ngay bên

trong doanh nghiệp của mình, thậm chí dùng lợi ích vật chất để lôi kéo một bộ phận công nhân theo đạo.

Hoạt động Công giáo ở Đồng Nai cũng được các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài hỗ trợ trên nhiều lĩnh vực. Theo thống kê của chính quyền địa phương, từ năm 2008 đến năm 2011, trên địa bàn tỉnh Đồng Nai có 77 tổ chức phi chính phủ thuộc 20 quốc gia, vùng lãnh thổ hoạt động, trong đó có 17 tổ chức tổ chức phi chính phủ có liên quan đến tôn giáo, thông qua các doanh nghiệp đầu tư nước ngoài đã thực hiện hỗ trợ cho các tổ chức, cơ sở, cá nhân chức sắc Công giáo với tổng kinh phí: gần 100 nghìn USD, 1 triệu Euro và hơn 10 tỉ đồng để xây dựng các công trình tôn giáo, truyền đạo, đào tạo và thực hiện một số nhiệm vụ khác của Giáo hội Công giáo. Đầu tư nước ngoài ở Đồng Nai đã tạo điều kiện thuận lợi trong việc phát triển kinh tế, tăng thu nhập cho người dân ở Đồng Nai, trong đó có một bộ phận lớn giáo dân Công giáo. Toàn tỉnh Đồng Nai hiện có hơn 350.000 công nhân là giáo dân Công giáo và hơn 100 nghìn người hưởng lợi từ hoạt động đầu tư của các nhà đầu tư nước ngoài. Số giáo dân này đã có sự đóng góp to lớn về vật chất để phát triển nhiều mặt của Giáo hội Công giáo trên địa bàn. Ngoài ra, đầu tư nước ngoài cũng đã thu hút một bộ phận lớn giáo dân Công giáo từ nhiều địa phương khác nhau đến Đồng Nai sinh sống, làm việc, hình thành nên các khu, cộng đồng giáo dân mới ở một số các địa bàn. Theo thống kê của Ban Di dân Giáo phận Xuân Lộc, toàn tỉnh Đồng Nai hiện có khoảng trên dưới 100 nghìn giáo dân đang sinh hoạt

tôn giáo tại các giáo xứ thuộc diện mới di cư đến địa phương này.

Sự đóng góp của các doanh nghiệp đầu tư nước ngoài cho Phật giáo ở Đồng Nai so với Công giáo và đạo Tin Lành là không đáng kể, nhưng cũng góp phần không nhỏ cho một số tự viện trong việc sửa chữa, xây dựng cơ sở thờ tự, trang bị Kinh sách và đào tạo hàng ngũ Tăng Ni. Đối với Islam giáo, thông qua một số doanh nghiệp của Malaysia, các tổ chức có liên quan đến tôn giáo này ở nước ngoài, nhất là Hiệp hội Trăng Lưỡi Liềm Đỏ đã tài trợ cho 02 cộng đồng Islam giáo hiện sinh sống trên địa bàn tỉnh Đồng Nai xây dựng lại 02 ngôi thánh đường và cử hơn 10 tín đồ đi học tập tại các cơ sở đào tạo của Islam giáo ở khu vực Trung Đông.

2. Đầu tư nước ngoài đã làm cho sinh hoạt tôn giáo tại các cơ sở thờ tự nhộn nhịp, đa dạng hơn và có những thay đổi để đáp ứng nhu cầu của tín đồ.

Cùng với sự thu hút đầu tư nước ngoài, một lực lượng lớn người nước ngoài đến Đồng Nai làm việc. Theo báo cáo của Ban Quản lý các khu công nghiệp Đồng Nai, đến đầu năm 2012, toàn tỉnh có 5.364 người nước ngoài đang làm việc tại các khu công nghiệp trên địa bàn và hầu hết là tín đồ của các tôn giáo. Họ có nhu cầu sinh hoạt tôn giáo và đã tham gia sinh hoạt tôn giáo tại các cơ sở tôn giáo hợp pháp trên địa bàn tỉnh Đồng Nai, nhất là những người Hàn Quốc theo đạo Tin Lành. Điều này đã làm cho sinh hoạt tôn giáo tại các cơ sở thờ tự có người nước ngoài phong phú, sinh động, nhộn nhịp hơn và có nhiều thay đổi.

Tại nhiều cộng đồng giáo xứ, nơi có đông giáo dân là công nhân Công giáo đang làm việc tại các khu công nghiệp, các linh mục chánh xứ đã linh hoạt thay đổi thời gian cử hành lễ thường nhật và số lễ thường nhật cho phù hợp với thời gian các “ca” làm việc của giáo dân (những lễ như vậy được gọi là “lễ ca”). Bên cạnh đó, Giáo hội Công giáo ở Đồng Nai đã thành lập một số tổ chức hội đoàn phù hợp với đặc điểm của người công nhân ở cả 03 cấp giáo phận, giáo hạt và giáo xứ để thu hút giáo dân là công nhân Công giáo tham gia.

Sinh hoạt tôn giáo tại các cơ sở thờ tự của Phật giáo cũng nhộn nhịp hơn do một lực lượng lớn Phật tử từ nhiều vùng miền đến Đồng Nai làm việc tại các khu công nghiệp, nhất là vào các dịp đầu tháng, giữa tháng (âm lịch) và các ngày lễ lớn của Phật giáo hằng năm như: Phật đản, Vu lan... Một số nơi, có sự tham gia sinh hoạt của tín đồ Phật giáo là người nước ngoài đang làm việc tại các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài trên địa bàn.

3. Đầu tư nước ngoài làm cho hoạt động tôn giáo chuyển biến theo chiều hướng cả tích cực lẫn tiêu cực, cả trong tôn giáo lẫn ngoài xã hội.

Ở khía cạnh tích cực, đầu tư nước ngoài đã tạo điều kiện thuận lợi cho việc phát triển khoa học kỹ thuật, nâng cao đời sống kinh tế, văn hóa, xã hội trên địa bàn tỉnh Đồng Nai. Vì vậy, các tôn giáo cũng đã trở nên thế tục hơn, hiện đại hơn, bớt đi sự siêu nhiên thần bí như trước, từng bước cải cách nhằm xóa bỏ dần những yếu tố lạc hậu để thích ứng với

những giá trị mới. Hầu hết các tổ chức tôn giáo trên địa bàn tỉnh đã khai thác, tận dụng các phương tiện và thiết bị khoa học kĩ thuật hiện đại để phục vụ cho sinh hoạt tôn giáo của quần chúng tín đồ, nhất là việc áp dụng công nghệ thông tin trong quản lí cơ sở, nhân sự và truyền đạo. Dân chủ trong hoạt động tôn giáo và trong nội bộ các tôn giáo được phát huy, ngay cả trong Giáo hội Công giáo, một tôn giáo có tính giáo quyền và thần quyền và đức vâng lời rất cao. Hiện nay, ở nhiều nơi, quần chúng giáo dân Công giáo đã phản ứng, thậm chí không thực thi một số quyết định của các vị chức sắc mà họ cho là không phù hợp với nhu cầu và nguyện vọng của họ. Vì vậy, khi giải quyết những vấn đề quan trọng, các vị chức sắc đều tham khảo và lấy ý kiến của tập thể giáo sĩ và quần chúng giáo dân trên địa bàn.

Ở khía cạnh tiêu cực, thông qua đầu tư nước ngoài, đạo Tin Lành đã phát triển nhanh ở Đồng Nai trong nhiều năm, đặc biệt là đã du nhập mạnh vào đời sống các dân tộc thiểu số trên địa bàn, có địa phương có trên 80% đồng bào dân tộc thiểu số theo tôn giáo này. Những mặt tích cực do đạo Tin Lành đem lại cho đồng bào dân tộc thiểu số là điều không thể phủ nhận. Nhưng sự xuất hiện của tôn giáo này đã góp phần làm suy thoái, lụi tàn văn hóa, tín ngưỡng truyền thống của hầu hết bộ phận cư dân nơi nó truyền đến. Không ít nơi xảy ra hiện tượng tín đồ đạo Tin Lành quay lưng với văn hóa, tôn giáo tín ngưỡng truyền thống, không chỉ gây khó khăn cho nội bộ các tôn giáo mà ảnh hưởng không tốt đến đời sống xã hội.

Tình hình thương mại hóa diễn ra khá phổ biến tại nhiều cơ sở tôn giáo ở tỉnh Đồng Nai hiện nay. Không ít hoạt động tôn giáo mang nặng tính vụ lợi. Bên cạnh đó, hiện tượng mâu thuẫn nội bộ liên quan đến việc chạy chức, chạy quyền, tranh giành quyền lực, lợi ích vật chất xảy ra ở hầu khắp các tôn giáo... đã làm suy thoái về đạo đức, phẩm hạnh của một số chức sắc, tu sĩ. Hiện tượng này không chỉ tác động xấu đến nội bộ các tôn giáo, mà còn ảnh hưởng tiêu cực đến trật tự an toàn xã hội trên địa bàn.

Tình trạng phai đạo, nhạt đạo trong bộ phận tín đồ là giới trẻ các tôn giáo, nhất là Công giáo xuất hiện ngày càng nhiều. Một số tín đồ trẻ đã thiếu tôn nghiêm khi tham gia sinh hoạt lễ nghi tôn giáo, tiêu biểu là hiện tượng “Lễ ôm” như nhiều phương tiện thông tin đại chúng đã đưa tin.

4. Dưới danh nghĩa các nhà đầu tư nước ngoài, một số tổ chức, cá nhân thực hiện truyền đạo trái pháp luật; một số khác núp bóng đầu tư nước ngoài kích động chức sắc và tín đồ các tôn giáo chống phá Đảng Cộng sản Việt Nam và Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Thông qua các nhà đầu tư nước ngoài, nhiều năm gần đây, đạo Tin Lành trên địa bàn tỉnh Đồng Nai đã đẩy mạnh việc phát triển đạo tại các khu công nghiệp, các công ti, bệnh viện, trường học... Trong đó, tại các công ti, các nhà truyền giáo đạo Tin Lành đã liên kết với các ông chủ và các nhà quản lí của các doanh nghiệp (chủ yếu đến từ Hàn Quốc và Mỹ) là tín đồ đạo Tin Lành, dùng vật

chất mua chuộc công nhân theo đạo và sinh hoạt đạo.

Đồng Nai là địa bàn có tôn giáo đậm đặc nhất cả nước, đồng thời là một trong những địa phương có nhiều dự án đầu tư nước ngoài nhất. Vì vậy, thông qua các nhà đầu tư, các cá nhân của một số tổ chức phi chính phủ tôn giáo nước ngoài đã vào Đồng Nai dưới danh nghĩa doanh nhân, chuyên gia hỗ trợ cho tổ chức, cá nhân các tôn giáo ở Đồng Nai, nhất là đạo Tin Lành và Công giáo để truyền giáo và phát triển đạo. Trong số này, một số trường hợp đã cố ý lợi dụng vấn đề tôn giáo để tuyên truyền xuyên tạc chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước Việt Nam.

5. Các nhà đầu tư nước ngoài đã mang vào Đồng Nai một số hiện tượng tôn giáo mới.

Thời gian gần đây, trên địa bàn tỉnh Đồng Nai xuất hiện một số hiện tượng tôn giáo mới như Thanh Hải Vô Thượng Sư, Vô Vi Khoa học Huyền bí... Các hiện tượng tôn giáo mới này du nhập vào Đồng Nai bằng nhiều con đường khác nhau, trong đó một số hiện tượng do nhà đầu tư nước ngoài truyền vào, tiêu biểu và cụ thể như: Pháp Luân Công được truyền bá bởi các doanh nhân người Trung Quốc; Thiên Đạo được các doanh nhân Đài Loan truyền vào vùng người Hoa.

Tóm lại, những năm gần đây, tỉnh Đồng Nai đã đạt nhiều thành tựu quan trọng trong việc thu hút đầu tư nước

ngoài. Đầu tư nước ngoài đã làm cho tình hình kinh tế, văn hóa, xã hội của tỉnh Đồng Nai chuyển biến mạnh mẽ; đời sống của nhân dân tỉnh Đồng Nai từng bước được cải thiện và nâng lên rõ rệt; tạo điều kiện thuận lợi cho địa phương thực hiện thắng lợi mục tiêu “đi trước, về trước” trong sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước.

Đầu tư nước ngoài cũng tác động mạnh mẽ đến hoạt động của các tôn giáo và đời sống tôn giáo trên địa bàn tỉnh theo cả hai chiều hướng tích cực và tiêu cực: vừa tạo điều kiện cho các tôn giáo phát triển về tổ chức, cơ sở vật chất, hàng ngũ giáo sĩ và lực lượng tín đồ, vừa là nguyên nhân làm cho các tôn giáo suy vi, hàng ngũ giáo sĩ suy thoái, đời sống tôn giáo của một bộ phận tín đồ phai nhạt; vừa tạo cho các tôn giáo tiến bộ, dân chủ, tác động tích cực đến đời sống bên ngoài xã hội, vừa là yếu tố thuận lợi cho các hoạt động tôn giáo trái pháp luật, các hoạt động lợi dụng tôn giáo tác động xấu đến tình hình xã hội trên địa bàn.

Có thể nói, tác động của đầu tư nước ngoài đối với đời sống xã hội và đời sống tôn giáo trên địa bàn tỉnh Đồng Nai phản ánh khá rõ nét tình hình chung của vấn đề này trên phạm vi cả nước hiện nay. Do vậy, những vấn đề đã nêu là cơ sở quan trọng để góp phần nghiên cứu, hoạch định chính sách tôn giáo của Đảng và Nhà nước cho phù hợp với điều kiện của đất nước trong giai đoạn mới./.